

Raportul ministrului educației și cercetării în preajma intrării în a X-a lună de mandat - prezentat cu ocazia începerii anului universitar 2025-2026

- Notă: include și răspunsuri la unele întrebări și critici ridicate în spațiul public și/sau în moțiunile de cenzură asupra Guvernului (Pachetul I), respectiv moțiunea simplă (asupra educației), așa cum le văd eu ca ministru.

Despre „Anul Hidrei” pentru țară (dar posibil de învins), catastrofe anunțate în educație-cercetare (dar care nu au mai venit) și șansa spre o nouă modernitate!

- **Motto: *Sapere Aude***

1. Anul 2025 este probabil cel mai dificil și periculos an pentru țară după Revoluția din 1989. Dacă în prima jumătate a anului 2025 ne-am confruntat cu o criză politică majoră (legată de alegerile prezidențiale – deci la nivelul celei mai înalte poziții din stat – și opțiuni vitale ale direcției țării), în condiții de austeritate economică, din a doua jumătate a anului 2025 am intrat direct într-o criză fiscal-bugetară, cu risc de blocaj al țării. Au mai fost ani dificili pentru țară – atât economic, cât și politic –, dar în 2025, crizele interne politice și economice vin puternic combinate, pe fondul unui război la granița țării și al unor crize internaționale legate de reșezarea arhitecturii ordinii mondiale. Dar, abordate corect, crizele sunt și oportunități de progres!

- L-am numit aici „Anul Hidrei”, deoarece într-o societate aflată încă în paradigme sistemice nereformate, care, în condiții de criză, ne pun la risc țara și dezvoltarea acesteia, rezolvând o problemă, apar sau reapar mai multe, astfel că soluțiile trebuie să fie bazate pe determinare, dar și ingeniozitate!

2. Pentru mine, Ministerul Educației și Cercetării este cel mai important minister al unei țări, deoarece aici se generează cunoașterea prin cercetare-dezvoltare-inovare (CDI) și se diseminează apoi prin educație, astfel încât poate să fie utilizată de toți ceilalți, pentru a avea o societatea bazată pe cunoaștere, cu impact asupra bunăstării și calității vieții noastre. În plus, este antidotul vremurilor noastre la atacul pseudocunoașterii asupra civilizației și democrației. Așadar, integrarea celor două domenii este fundamentală, pentru a rămâne o societate bazată pe cunoaștere cu impact pozitiv asupra bunăstării personale.

- Fără cercetare, devenim o colonie științifică/tehnologică!
- Fără educație, devenim o civilizație eșuată sub obscurantism!

3. În primul mandat (23 decembrie 2024 – 23 iunie 2025), pentru a prelua portofoliul de ministru, am solicitat reintegrarea celor două domenii în același minister, iar pentru educație am obținut la început de mandat cel mai mare buget în termeni nominali de după Revoluția din 1989 (și probabil între primele ca procent din PIB – vom ști mai precis și după execuția bugetară).

- Am acceptat să devin ministru al educației și cercetării în 23 decembrie 2024, într-o criză politică cu risc major pentru țara noastră, dublată de condiții de austeritate economică, angajamentul meu cu factorul politic fiind:
 - Să intru ca specialist/tehnocrat (susținut de PNL, fiind invitat de președintele acestuia, domnul Ilie Bolojan, iar apoi asumat și de liberalii clujeni);
 - Să întăresc profilul și traiectoria euroatlantică a țării, amintind, însă, că eu sunt un democrat care respectă opțiunile diverse, dacă se exprimă într-un cadru legal;

- Să mă asigur că un sistem cheie pentru o țară – sistemul de educație-cercetare – funcționează în situația de criză politică și de austeritate economică fără sincope;
- Să prezint un Raport prin care să fac un diagnostic al sistemului de educație și cercetare și să propun reformele necesare (eventualele reforme făcute în acest proces de elaborare a Raportului trebuie să fie absolut necesare).
- Ce cred eu că a rămas după primul mandat?
 - Cred că am avut o contribuție vizibilă la traiectoria euroatlantică a țării și la alegerea unui președinte care să ne mențină pe această traiectorie. De asemenea, în situația de criză politică, susținut de PNL, nu am refuzat să fiu inclus pe liste scurte pentru candidații proeuropeni potențiali la poziția de președinte al țării și la cea de prim-ministru interimar, deși nu am căutat sau promovat asta, tocmai pentru a fi de folos țării într-o astfel de situație.
 - Pentru asta – deși eu accept existența unor opțiuni diverse pentru țară – mi-am atras atacuri, amenințări și critici sordide din primele zile de mandat și, la scurt timp, cereri de demisie individuale sau de la unele partide din opoziție. Dar m-au ajutat mesajele de suport mult mai numeroase și credința că aceasta este traiectoria corectă a țării.
 - Cred că sistemul de educație-cercetare a funcționat fără sincope majore.
 - Raportul QX a fost publicat și rămâne o referință pentru cei interesați să afle ce probleme avem și cauzele acestora, precum și ce soluții potențiale sunt, fiind primit în general foarte bine, atât de societate, cât și de factorul politic (inclusiv de opoziție).
 - În Raportul QX am arătat că atât educația (mai ales prin abandon și analfabetism funcțional), cât și cercetarea se află în criză, devenind riscuri de securitate națională și punând, astfel, la risc întreaga țară și am propus reformele necesare pentru a ne salva. Reformele sunt unele paradigmatic, nu în cadrul unor paradigme deja vetuste și încă ancorate în practicile comuniste, fiind fundamentate de modele bazate pe date (știință și/sau bune practici europene/internațional - UE/OECD).
 - Unele reforme importante au fost deja implementate sau se află în procesul de implementare. Le menționez în continuare pe cele sistemice, celelalte putând fi identificate în Raportul QX și/sau pe site-ul Ministerului Educației și Cercetării.
 - Redefinirea arhitecturii învățământului superior prin prisma misiunii asumate de universitățile țării.
 - Demararea procesului de redefinire a arhitecturii sistemului național de cercetare-dezvoltare-inovare.
 - Stabilirea, prin dezbateri naționale ample, a noilor planuri-cadru pentru învățământul liceal, care sper să ne scoată din zona mare de analfabetism funcțional. Cele pentru pilotare sunt într-o formulă complet nouă pentru țară.
 - Nu a fost un proces ușor și l-am comentat aici.
 - Închiderea procesului de aderare a României la OECD în domeniul educației.
 - Dintre lucrurile mai punctuale, cred eu însă foarte importante, menționez:
 - Întărirea componentei de știință, prin colaborare cu rețele sociale și Consiliul Național al Audiovizualului (vezi și aici);
 - Inclusiv promovarea științei în societate;
 - Întărirea componentelor de etică, prin permiterea sesizărilor anonime; vezi și „Butonul roșu”;
 - Întărirea componentelor de siguranță, prin reglementarea camerelor video în unitățile de educație și susținerea financiară a unor programe antiviolență, inclusiv de infrastructură de bază;
 - Clarificări asupra utilizării telefoanelor în școli și încurajarea utilizării responsabile a tehnologiei în școlile românești;
 - Întărirea componentei de digitalizare, prin permiterea, fără constrângerea pilotării, a utilizării catalogului electronic;

- Clarificarea derulării „Săptămânii verzi” și a „Școlii altfel”, pentru a fi mai bine utilizate simultan în context educațional, dar și al relevanței pentru viață (prin [Instrucțiunea 9900/09.05.2025](#));
- Întărirea proceselor de consiliere și orientare pentru un [proces educațional performant în școli](#) și [universități](#);
- [Întărirea relației cu Republica Moldova în educație](#) și [cercetare](#);
- Inițierea unor reforme care vizează relația dintre educație și piața muncii din țară și din străinătate, inclusiv educația pe tot parcursul vieții, prin Autoritatea Națională pentru Calificări (ex.: [aici](#), [aici](#), [aici](#) și [aici](#)).

4. Am acceptat cu îndoială al doilea mandat, cu începere din 23 iunie 2025 - considerând că mi-am îndeplinit angajamentele pentru țară și fiind pregătit să mă reîntorc la Cluj-Napoca -, pe care nu l-am putut refuza ferm în contextul în care factorul politic a asumat *Raportul QX* ca referință pentru reforma în educație și cercetare și statutul meu de specialist/tehnocrat. Din păcate, la scurt timp după preluarea celui de-al doilea mandat, austeritatea economică a devenit o criză fiscal-bugetară, în care premierul a anunțat că țara se poate confrunta, din toamnă, cu mari probleme legate de plata salariilor/pensiilor/burselor/ajutoarelor sociale etc., dacă nu se vor demara reforme structurale. Deși în educație am pornit cu unul dintre cele mai mari bugete de după Revoluția din 1989, excesele anilor trecuți – mai ales anii electorali – l-au făcut chiar și așa insuficient, astfel încât la rectificarea planificată și așteptată an de an pentru acest minister, ca urmare a situației de criză fiscal-bugetară, era imposibilă completarea de care aveam nevoie pentru a încheia anul cu salarii/burse (iar cu această structură a sistemului nostru nu se întrezăreau lucruri bune nici în 2026). Mi s-a cerut ajutorul pentru reformele grele de salvare a țării și a educației-cercetării și în final am acceptat – deși era momentul în care puteam pleca bine pentru mine, onoarea mă obliga să nu gândesc în formula „la bine înainte, la rău înapoi” –, măsurile angajate în *Raportul QX* fiind așadar puse pe plan secund. Și așa am devenit, din „ministrul reformei”, „ministrul austerității-crizei”. Am acceptat sacrificiul personal de imagine, pentru ca în final să pot ajuta țara, sistemul de educație-cercetare și oamenii educației-cercetării.

- Am pus al doilea mandat sub două angajamente, și anume *Per Aspera Ad Astra* și *Sapere Aude*, probabil bine sintetizate de formula kantiană „Cerul înnelat deasupra mea și legea morală în mine”! Altfel spus, da, dacă îndrăznim să credem în ceea ce facem cu raționalitate și morală, prin asperitățile crizei de acum, vom ajunge la [binele pe care ni-l dorim](#).

5. Măsurile fiscal-bugetare propuse nu aveau cum să fie populare. Criza fiscal-bugetară a redus prioritatea și avântul reformelor - fără a le anula -, iar măsurile de criză fiscal-bugetară au zguduit țara, astfel și sistemul de educație-cercetare, pentru că provoacă paradigmele structurale/sistemice vechi. Măsurile în educație-cercetare au fost asumate de întreaga Coaliție proeuropeană, fiind anticipate în Acordul Politic al Coaliției, enumerate în Programul de Guvernare și detaliate în Legea fiscal-bugetară 141/2025, urmând a fi implementate de Ministerul Educației și Cercetării. Ca ministrul educației și cercetării, nu am participat la discuțiile „grupului tehnic de la Cotroceni”, așa că am avut acces la măsurile fiscal-bugetare propuse când s-au discutat pentru Programul de Guvernare. Educația a intrat în Pachetul I de măsuri fiscal-bugetare pentru că anul școlar începe în septembrie, iar dacă nu intra în Pachetul I, măsurile nu se putea aplica din anul școlar 2025-2026, ceea ce putea genera blocaje majore în sistem (mai ales în salarii/burse). Măsurile din Pachetul I sunt dificile pentru educație-cercetare și adesea așa fi vrut să văd mai mult suport politic din partea Coaliției. Și nu vorbesc aici de Președinte, Premier și liderii Coaliției, care și-au onorat angajamentul, ci de colegi care au contribuit și/sau au asumat prin vot, la rândul lor, acest demers.

Asta cu atât mai mult cu cât măsurile fiind dificile, orice breșă în Coaliție lasă loc de scandaluri și blocaje, iar cu toții știam că angajamentul meu era pentru *Raportul QX*, măsurile fiscal-bugetare acceptându-le adițional ca parte a Programului de Guvernare asumat de Coaliție, doar pentru a ne salva din toamnă salariile/bursele și a putea intra apoi într-o logică de dezvoltare.

- Deși alternativa era suspendarea burselor și reducerea posturilor/salariilor, propunerile din pachetul fiscal-bugetar (ex. modificarea normei didactice/ajustarea burselor/reorganizarea rețelei școlare) au generat multe reacții critice din sistem - mai ales din zona sindicală -, oamenii refuzând să accepte situația economico-financiară care ne forțază la aceste măsuri. Având imaginea generală a sistemului și a țării, perspectiva mea era că încerc uneori să salvez educația-cercetarea de unii oameni ai educației-cercetării și pe unii dintre aceștia de ei înșiși.
- Zona sindicală a reacționat la măsurile fiscal-bugetare, ajungând la critici (față de Ministru-Minister/Premier-Guvern/Președinte), proteste, boicot (care totuși nu a afectat derularea proceselor educaționale) și solicitare de demisii (a Ministrului, iar ulterior și a Guvernului). Am respectat reacția sindicală și, unde am putut, am luat măsuri, ținând cont și de acest mesaj (care a contat), dar: (1) multe decizii nu erau la nivel de ministru (ci în Programul de Guvernare); (2) un ministru, deși atent la mesajul sindicatelor în cazul meu, nu este pus de acestea și nu răspunde în fața acestora, ci are ca misiune Programul de Guvernare; (3) demisia mea în acest context venea în mod natural și voluntar de la mine, dacă asta ar fi rezolvat situația fiscal-bugetară a sistemului de educație-cercetare. Dar dacă intram în astfel de controverse sau dădeam semne ambigue („mă clătinam”), gestul meu putea comunica un semnal de instabilitate în țară - educația-cercetarea fiind un sistem bugetar major -, cu impact negativ asupra evaluării acesteia (iulie - Ecofin și S&P; august - Fitch; septembrie - Moody's; octombrie - Ecofin), evaluare care, dacă ducea țara în *Junk* (sau ne bloca fondurile europene - prin Ecofin), avea consecințe economico-sociale dramatice pentru noi toți, așa cum, nu de puține ori, a menționat și Premierul. În consecință, în general, am tăcut, devenind paratrăsnet și pentru nemulțumiri omenesci, pe care ca ministru aveam datoria să le accept, dar și pentru demersuri incorecte, motivate politic sau, mai grav, unele cu scop mai general de destabilizare a țării în contextul războaielor hibride la care trebuie să facem față (sistemul de educație-cercetare este vizat de astfel de atacuri încă de la începutul primului mandat). Suportul Premierului și al Guvernului - mai ales că erau la rândul lor ținte mai criticate pentru reformele structurale inițiate la nivel de țară - (inclusiv al Președintelui și al liderilor Coaliției), alături de multe mesaje din societate, au contat enorm pentru mine în această perioadă, pentru a-mi putea onora la rândul meu angajamentul.
- Așa cum am mai spus, rămâne la nivel personal și gustul amar al reacțiilor pe care le-am văzut din partea unor cunoscuți și instituții/organizații pe care le apreciam, care, înțelegând sau neînțelegând contextul în care se află țară, nu și-au refuzat momentul de atenție publică, criticându-mă pe mine sau deciziile Guvernului, prin propuneri de salvări nerealizabile sau invocând selectiv literatura științifică pentru a mă critica sau atacându-mi decizii pe care le-au susținut cândva. Dacă nu au fost alături de mine - nu este simplu să fii alături de un „ministru de austeritate-criză” - mă așteptam să nu reacționeze întâi public, ci privat, sau să aibă critici constructive și/sau corecte, nu să-mi deschidă noi fronturi, când deja, în mod natural, oamenii educației-cercetării erau tensionați de măsurile pe care eram obligați să le luăm, care, chiar dacă mai greu de înțeles, erau luate tocmai pentru binele lor (salarii/burse) și al sistemului nostru de educație-cercetare (să nu se blocheze). Ca ministru nu le-am putut răspunde, dar le voi răspunde în timp.

6. Ca ministru, am acceptat implementarea măsurilor fiscal-bugetare în educație-cercetare doar în limitele (a) principiului raționalității (să se înscrie în bune practici europene - iar, pentru fiecare decizie, pot indica practici europene similare și/sau suport științific) și (b) ale principiului decenței (cât își permite țara acum să susțină financiar sistemul). Toate acestea cu angajamentul că, (a) pe termen scurt, nu avem de redus salarii/de dat oameni afară, (b) pe termen mediu, vom gândi un salariu decent în domeniu, pornind de la salariul mediu brut pe economie în cazul profesorului debutant/asistentului universitar, și, (c) într-o nouă structură cu mecanisme

sănătoase (prin *Raportul QX*), aducem resurse în sistem, astfel încât în 2030 să atingem 15% din bugetul general consolidat (pe cheltuieli) pentru educație și 1% din PIB pentru cercetare. Deși, în unele zone ale spațiului public (nu toate) și în zona sindicală, astfel de măsuri au fost adesea prezentate sub formă catastrofică - ex.: „vor pleca titularii în număr mare”, „nu vom mai avea suplinitori”, „nu vom acoperi plata cu ora redusă”, „copiii vor fi mutați în alte școli și se vor da oameni afară”, „clasele vor fi supraaglomerate” -, fără să asum că asta s-a făcut cu rea-credință (probabil era și o preocupare justificată, dar neinformată), în final, filtrul educațional pus măsurilor fiscal-bugetare a dus la rezultate care sunt în limitele UE/OECD. Așadar, întregul demers a dus la o eficientizare financiară, dar și la o platformă pentru reforme prin care putem adopta cele mai bune practici UE/OECD (pornind de la *Raportul QX*), derulându-se într-o logică educațională clară: inițial, reorganizarea rețelei școlare, pentru a crea condițiile constituirii noilor clase, iar apoi a normelor didactice.

- **I. Comasarea unităților școlare**

- ***Era nevoie de această măsură în condiții de normalitate?***

- Parțial da, fragmentarea unităților școlare este un lucru observat de majoritatea analizelor internaționale, având impact și asupra organizării claselor și generând dificultăți de creare a normei didactice.
 - Aveam în țară unități școlare cu sub 10 copii și un director, precum și mai multe unități școlare cu personalitate juridică în aceeași comună (fiecare cu un număr mai mic de copii față de condițiile Legii 141/2025).
 - Am păstrat cel puțin o unitate cu personalitate juridică pentru fiecare unitate teritorial-administrativă.
 - Comasările au afectat mai ales urbanul, la un raport de 1 (rural) la 4 (urban) ca număr de posturi de director desființate.
 - Comasările nu au impus mutarea copiilor din structura școlară care își pierde personalitatea juridică și nici nu s-au desființat posturile din această structură (cu excepția celui de director).
 - Comasările nu sunt decise de minister, ci de autoritățile locale (administrative și educaționale), care știu cel mai bine situația proprie; ministerul intervine ca mediator doar dacă autoritățile locale nu se pun de acord.

- ***Este reversibilă?***

- Poate fi, dacă acest lucru ajută procesul educațional. Se monitorizează atent toate comasările și se va îmbunătăți rețeaua în noul an școlar.

- ***Se înscrie în repere internaționale?***

- Da, nu sunt comasări care să iasă din repere internaționale. În procesul de reorganizare a celor 850 de unități școlare, unele s-au reorganizat prin fuziune între ele, iar altele s-au reorganizat cu unități școlare care îndeplineau deja pragul minim de elevi/preșcolari prevăzut în Legea 141/2025. Urmare a procesului de reorganizare, 515 unități școlare cu personalitate juridică (aprox. 8,1% din numărul total de unități cu personalitate juridică existente) devin structuri școlare arundate altor unități.

Așadar, mesajul că comasările au mutat copiii și au anulat posturi, ca fenomen de masă generat de măsurile fiscal-bugetare este un MIT! Mai mult, demersul a eliminat din fragmentările sistemului de educație, generând posibilitatea pentru o mai bună organizare a claselor și a normelor didactice. Eventualele relocări nu au legătură cu cerințele fiscal-bugetare, putându-se face în condițiile reorganizării anuale a rețelei școlare, inițiată de autoritățile locale. Monitorizarea măsurilor trebuie, însă, făcută atent, pentru o reorganizare mai riguroasă din anul școlar 2026-2027, în condițiile în care este adevărat că unele comasări s-au făcut într-un tip scurt.

- **II. Creșterea limitelor inferioare și superioare pentru numărul de copii dintr-o clasă**

- **Era nevoie de această măsură în condiții de normalitate?**
 - Nu, nu era nevoie, deși unele anomalii și exagerări trebuiau controlate.
- **Este reversibilă?**
 - Da, atunci când condițiile fiscal-economice vor permite acest lucru.
- **Se înscrie în repere internaționale?**
 - Da, astfel de limite se regăsesc și în alte țări ale Uniunii Europene. În plus, efectul mărimii claselor asupra performanței educaționale este mixt sau scăzut, contând adesea mai mult calitatea profesorului și mediul de învățare.
 - Măsurile au căutat să controleze anomalii/excese prin care se creează norme suplimentare fără justificare educațională. Spre exemplu:
 - În loc să avem o clasă cu 16 copii, se puteau organiza două clase, fiecare cu câte 8 copii.
 - În anul școlar 2024-2025 în clasa a VIII-a am avut în țară 12 clase cu 1 elev, 26 de clase cu 2 elevi, 52 de clase cu 3 elevi, 64 de clase cu 4 elevi, 84 de clase cu 5 elevi, 92 de clase cu 6 elevi și 107 clase cu 7 elevi.
 - De altfel, cele mai multe clase se află între limitele inferioare și cele superioare, astfel că, după măsurile fiscal-bugetare, numărul mediu de copii în clasă se prezintă astfel:
 - Învățământ primar: 18.30 (2024-2025) vs. 19.17 (2025-2026)
 - Gimnaziu: 18.9 (2024-2025) vs. 19.22 (2025-2026)
 - Liceu: 24.9 (2024-2025) vs. 25 (2025-2026).
 - Măsurile fiscal-bugetare se încadrează și în cultura legislativă românească:
 - Legea 1/2011 - Primar: 12 (min) - 25 (max), cu media 25; Gimnaziu: 12 (min) - 25 (max), cu media 25; Liceu: 15 (min) - 30 (max), cu media 25.
 - Legea 198/2023 - Primar: 10 (min) - 22 (max), cu media 16; Gimnaziu: 10 (min) - 26 (max), cu media 18; Liceu: 15 (min) - 26 (max), cu media 25. Ca excepții aici, limitele minime pot fi scăzute cu 2, iar cele maxime crescute fără limită (cu acordul ministerului).
 - Măsurile de criză prin Legea 141/2025 - Primar: 12 (min) - 24 (max), cu media 18; Gimnaziu: 12 (min) - 28 (max), cu media 20; Liceu: 16 (min) - 30 (max), cu media 23. Ca excepții aici, limitele minime pot fi scăzute cu 2, iar cele maxime crescute cu maxim 4 (cu acordul inspectoratului școlar județean).
 - În anul școlar 2025-2026 estimările preliminare arată că aproximativ 3% dintre clase au depășit limita maximă și doar în jur de 1% au ajuns la excepția maxim permisă. Pentru a reduce încărcarea profesorilor, am păstrat prevederea ca limita maximă să se poată reduce cu 3 la fiecare copil cu cerințe educaționale speciale (CES) din clasă.
 - Aceste depășiri ale limitelor sunt solicitate de școli, având responsabilitatea să le facă în funcție de resursele umane și de spațiu.
 - Învățământul simultan a crescut de la 6% (2024-2025) la aproximativ 7,5% (în 2025-2026), dar va beneficia pentru prima dată de o metodologie de pregătire a profesorilor, după modelul învățământului simultan din Franța și Irlanda (care au acest model chiar mai răspândit decât în țară).

Așadar, supraaglomerarea claselor ca fenomen de masă generat de măsurile fiscal-bugetare este un MIT! Mai mult, demersul a eliminat unele anomalii și a scos în evidență fenomene mai vechi ale sistemului educațional (ex. învățământul simultan), care trebuie acum abordate eficient și transparent, după repere UE/OECD.

- **III. Creșterea normei didactice de predare cu 2 ore pe săptămână**
 - **Era nevoie de această măsură în condiții de normalitate?**

- Nu, nu era nevoie, deși timpul de predare în preuniversitar în țară este ușor sub media Uniunii Europene (OECD, 2024). Și pentru a elimina orice discuție despre ce spune concluzia analizei Eurydice (2021) - unele problematizări publice sunt deja neserioase - reluăm exact formulările: „*On average, full-time teachers in the EU report teaching almost 20 hours per week. There is therefore a clear convergence between regulations and practice*” (pg. 15 și 59).
 - În acest context al creșterii normei didactice (20 de ore pe săptămână), trebuie însă reduse mai mult activitățile administrativ-birocratice ale profesorilor din timpul total de lucru (40 de ore pe săptămână).
 - Peste 98,6% dintre titulari și-au completat norma în aceleași unități școlare în care lucrau.
 - Acolo unde norma era deja fragmentată cu 3 sau mai multe unități școlare, metodologia permitea evitarea fragmentării suplimentare.
 - Completarea normei didactice cu ore din afara specialității este un mecanism existent în sistem de ani de zile, în mediul rural, lucru extins acum în aceleași condiții de la gimnaziu-rural (completare din orice arie curriculară, până la 50%) și la nivel de liceu-rural (completare doar din aceeași arie curriculară, până la 30%). Acest mecanism există și în alte țări (ex. Franța/Irlanda/Suedia etc.), mai ales pentru mediul rural. El va trebui însă organizat mai bine în viitor, inclusiv prin formarea universitară. Trebuie menționat aici că, în ceea ce privește utilizarea personalului necalificat – care include și acest fenomen –, România are un procent mult sub media OECD, fără însă ca acest lucru să se coreleze și cu performanța educațională.
- Efectul pozitiv se referă la:
 - O serie de indicatori relevanți pentru procesul educațional, care arată că, în anul școlar 2025-2026, în comparație cu anul școlar 2024-2025, a crescut atât numărul profesorilor calificați la care copiii au acces, cât și timpul de interacțiune cu aceștia și a scăzut numărul personalului necalificat. În general, a crescut ușor numărul de cadre didactice cu un singur contract de muncă, pe perioadă nedeterminată și determinată, reducându-se semnificativ cheltuielile cu contractele la plată cu ora.
 - Numărul normelor ocupate cu profesori titulari a crescut cu circa 3%;
 - Numărul normelor ocupate pe perioadă determinată (cu profesori suplینitori calificați) a rămas relativ constant;
 - A scăzut cu circa 17% numărul normelor ocupate cu personal fără studii corespunzătoare postului (suplینitori necalificați), ajungându-se astfel la aproximativ 4.500;
 - Numărul normelor ocupate în regim de plată cu ora a scăzut de la 30.128 la circa 14.500.
 - Introducerea unui program național de învățare remedială la nivelul învățământului primar (2 ore pe săptămână), prin care copiii (1) vor consolida competențele achiziționate, (2) vor corecta competențele neachiziționate adecvat, (3) vor învăța să-și utilizeze competențele în viața de zi de zi și (4) vor antrena competențe dobândite pentru performanță.
 - De asemenea, potențialul impact pozitiv este legat de faptul că se vor dezvolta și competențe, inclusiv prin programe ale ministerului, pentru arii curriculare mai largi, după diverse modele internaționale (ex. „științe”, „științe socio-umane” etc.).
- **Este reversibilă?**
 - Da, atunci când condițiile fiscal-economice vor permite acest lucru.
- **Se înscrie în repere internaționale?**

- Da. Conform Eurydice (2021), valoarea medie a normei de predare în Uniunea Europeană este de aproximativ 20 de ore pe săptămână (alte exemple: Franța-20; Spania-21; Irlanda-22).

Așadar, temerile legate de faptul că un număr mare dintre titulari nu își vor putea realiza norma didactică și/sau că vor pleca masiv din sistem, că nu vom mai avea suplinitori și că nu vom putea acoperi plata cu ora redusă ca sumă, ca fenomene de masă generate de măsurile fiscal-bugetare, sunt un MIT! Dimpotrivă, în anul școlar 2025-2026, în comparație cu anul școlar 2024-2025, a crescut atât numărul profesorilor calificați la care copiii au acces, cât și timpul de interacțiune cu aceștia și a scăzut numărul personalului necalificat. Dar demersul a scos în evidență fenomene mai vechi ale sistemului educațional (ex. predarea în afara specializării, inclusiv fenomenul mai larg al profesorilor necalificați), care trebuie abordate eficient și transparent, după practici UE/OECD.

- **IV. Calculul valorii plății cu ora**

- *Era nevoie de această măsură în condiții de normalitate?*

- Parțial, pentru a se raporta la timpul total de lucru. În acest moment se află la valori comparative cu cele pentru plata cu ora în învățământul superior sau în alte domenii (sănătate – ora de gardă).

- *Este reversibilă?*

- Da, atunci când condițiile fiscal-economice vor permite acest lucru, trebuie crescută valoarea cu coeficienți care să reflecte mai bine și mediul de lucru sau alți indicatori relevanți (ex. pregătirea).

- *Se înscrie în repere internaționale?*

- Acest model al plății cu ora din țară (voluntar) nu se regăsește ca standard la nivel european, plata cu ora fiind altceva decât orele suplimentare de muncă.

Așadar, temerile legate de faptul că nu vom găsi oameni dispuși să preia plata cu ora redusă ca sumă, ca fenomen de masă generat de măsurile fiscal-bugetare, sunt un MIT! Este însă adevărat că ocuparea lor se întinde pe o perioadă ușor mai mare ca anul trecut, la trei săptămâni de la începerea anului școlar sub 0.1% din normele la plata cu ora aflându-se încă în diverse faze de ocupare (concurs), ministerul monitorizând zilnic acest lucru (care nu este neobișnuit în diverse țări OECD).

- **V. Redimensionarea burselor**

- *Era nevoie de această măsură în condiții de normalitate?*

- Parțial da. Mai ales era necesar să fie regândite bursele de reziliență, pentru a nu reprezenta categorii reziduale ale burselor de merit.
 - a. Într-o estimare dintr-un studiu recent solicitat de minister, 70% din elevi aveau cel puțin un tip de bursă în anul școlar 2023-2024.

- *Este reversibilă?*

- Da, imediat după depășirea crizei fiscal-bugetare, mai ales cele destinate studenților. De asemenea, ar trebui readus un număr rezonabil de burse pentru olimpici (alături de păstrarea premiilor pentru aceștia și în condiții de criză).

- *Se înscrie în repere internaționale?*

- Sistemul de burse este încă generos, spre exemplu, bugetul actual depășind bugetul pe care l-am avut în anii școlari/universitari 2022-2023.

Așadar, faptul că redimensionarea burselor va afecta iremediabil sistemul de educație, tind că cred că este un MIT! Sistemul a funcționat în anii școlari/universitari anteriori – cel mai apropiat fiind chiar 2022-2023 – cu un buget mult mai mic decât vom avea în 2025-2026, fără blocaje și fără ca banii să distorsioneze esența procesului educațional. Este însă adevărat că un buget mai mare în această zonă, dar și mai bine gândit în tipul de suport, este un obiectiv pe care îl am acum.

7. Prin aceste măsuri fiscal-bugetare sistemul nostru s-a salvat de la blocaj, astfel încât din bugetul alocat la început de an s-au eficientizat (economisit) costuri de aproximativ 400 milioane de lei (pe care probabil îi vom utiliza tot în sistem) și nu mai trebuie să solicităm în

acest an cele 2 miliarde de lei, în total impactul financiar estimat pentru anul 2026 fiind de peste 2,8 miliarde de lei. În plus, sistemul nostru și-a făcut datoria față de țară, alături de celelalte sisteme, deoarece, la o zi după asumarea Pachetului I de reforme, ECOFIN a lăsat neatins fondurile europene și PNRR, iar la evaluările din iulie (S&P), august (Fitch) și septembrie (Moody's) am scăpat de calificativul *Junk* (care ne putea bloca țara sub aspectul capacității de a asigura salarii/pensii/burse/ajutoare sociale etc.). Așadar, avem șanse să începem toamna cu salarii/burse, să ne stabilizăm și să creștem treptat de la anul.

- Fondurile europene sunt importante, dar acestea trebuie anunțate și utilizate responsabil, nu politicianist. Acestea sunt deja angajate în proiecte specifice, cu indicatori, încă din anii trecuți. Mai mult, legal, aceste fonduri nu pot înlocui bugetul de stat pentru salarii/plata cu ora/burse, dar pot completa astfel de demersuri prin proiecte, lucruri pe care ministerul deja le gândește și/sau derulează (ex. pregătirea primei de carieră din astfel de fonduri).

8. În procesul de reșezare după perioada de destabilizare generată de criza fiscal-bugetară, este FUNDAMENTAL să NU revenim la vechile paradigme! Preocuparea mea este ca oamenilor educației să le fie bine într-un nou sistem educațional, nu în sistemul actual care generează niveluri de analfabetism funcțional care ne paralizează țara și care trebuie reformat paradigmatic. Dacă nu înțelegem asta, nu vom mai avea o țară!

9. Așadar, ce am făcut până acum în al doilea mandat (aflat încă în derulare – pentru detalii vezi și [site-ul](#) Ministerului Educației și Cercetării) și care sunt planurile majore?

- Țara a fost, deocamdată, salvată de criza fiscal-bugetară, iar în educație-cercetare avem foarte probabil din toamnă salarii și burse. Pe acest fond, putem să creștem în anii care vin. Avem însă nevoie de creșteri sustenabile, în mecanisme sănătoase (ex. salarii, infrastructură, personal de specialitate).
 - Dar pentru asta, din nou, mi-am atras critici sordide și cereri de demisie, individuale sau de la unele partide din opoziție, alături de amenințări și atacuri la persoană (din păcate și față de familie și colaboratori). Și aici m-au ajutat mesajele de suport, cel puțin la fel de numeroase, și credința că țara și educația-cercetarea trebuie salvate, chiar dacă mulți, din păcate, nu înțeleg gravitatea situației.
- În [renegocierea PNRR pentru educație-cercetare](#), începută în primul mandat, am redus pierderile legate de nerealizarea lucrurilor asumate în anii trecuți, cu aproximativ un miliard de lei.
- Am încheiat [procesul de aderare la OECD în domeniul știință-tehnologie](#) (cercetare-dezvoltare-inovare).
- Am continuat [relația specială cu Republica Moldova](#).
- Dintre reformele mai mari, menționez:
 - În acest context, planurile-cadru pentru învățământul liceal sunt cele mai avansate și merg înainte, iar dacă vom păstra această direcție, așa cum am mai spus, cred că în 4-5 ani [reducem major analfabetismul funcțional](#).
 - Continuăm [reforma arhitecturii sistemului național de cercetare-dezvoltare-inovare](#), prin procesul de evaluare a unităților din cercetare-dezvoltare-inovare din România.
 - În acest context al reformei cercetării-dezvoltării-inovării, menționez ca un fapt punctual foarte relevant și [aparitia Ghidului pentru Proprietatea Intelectuală](#).
 - [Regândirea evaluărilor naționale din clasele a II-a, a IV-a și a VI-a](#) pentru a le face mai relevante prin diversitatea competențelor testate și prin adecvarea lor la viața cotidiană.
 - Introducerea unor [programe remediale la nivel primar și gimnazial-liceal](#), cu impact asupra reducerii analfabetismului funcțional și a abandonului școlar.
 - Acestea vor fi întărite inițial de un [program susținut din fonduri europene](#).
- Planurile majore pentru următoarea perioadă vizează următoarele reforme sistemice (vezi pentru detalii cele [10 reforme](#) angajate prin Raportul QX):
 - Învățământ preuniversitar
 - Începerea anului școlar 2026-2027 cu un nou cadru curricular pentru învățământul liceal (incluzând manuale/metode de predare moderne).
 - Continuarea reformei evaluării.

- Inclusiv stabilirea standardelor naționale de evaluare/notare.
- Îmbunătățirea statutului cadrului didactic în învățământul preuniversitar.
 - Inclusiv cu impact asupra legii salarizării unitare.
- Reorganizarea arhitecturii învățământului preuniversitar (inclusiv prin monitorizarea și îmbunătățirea, acolo unde este cazul, a impactului de acest tip al măsurilor fiscal-bugetare), cu accent specific pe mediul rural.
 - Care va putea apoi asimila natural mecanisme specifice de organizare și funcționare, după cele mai bune practici UE/OECD.
 - Cu o atenție specifică și la copiii cu cerințe educaționale speciale.
- Stabilirea metodologiilor pentru concursurile de director și pentru reorganizarea inspectoratelor școlare și implementarea acestor metodologii, astfel încât, la începutul anului școlar 2026-2027, să intrăm cu noi structuri de acest tip.
- Monitorizarea reformelor angajate pentru o implementare eficientă, cu impact pozitiv așteptat asupra reducerii analfabetismului funcțional și abandonului școlar și asupra testărilor internaționale, inclusiv asupra racordării la cele mai bune practici UE/OECD.
- Începerea anului universitar 2026-2027 cu o nouă arhitectură a sistemului național de cercetare-dezvoltare-inovare.
 - Care va putea apoi asimila natural mecanisme specifice de organizare și funcționare, după cele mai bune practici UE/OECD (ex. angajare, evaluare etică, finanțare).
- Valorificarea noii arhitecturi a universităților românești definită prin misiunile academice.
 - Care va putea apoi asimila natural mecanisme specifice de organizare și funcționare, după cele mai bune practici UE/OECD (ex. angajare, evaluare etică, finanțare).
- Transversal, digitalizarea și debirocratizarea sunt demersuri fundamentale pentru sistemul de educație-cercetare, iar misiunea de a realiza toate proiectele renegociate prin PNRR și de a facilita absorbția totală a celorlalte fonduri europene este fundamentală pentru acest mandat.

10. Ca un act de patriotism modern, avem nevoie acum de un PACT pentru Deceniul Educației și Cercetării în România (2026-2036), cu trei puncte simple, pe care intenționez să-l obțin asumat de factorul politic din țară:

- (1) În fiecare an, începând cu 2026, bugetul destinat educației și cercetării va fi mai mare decât cel din anul precedent (în termeni nominali și prin raportare la PIB).
- (2) Cele două domenii dedicate cunoașterii – educația și cercetarea (știința) - rămân în aceeași autoritate națională, pentru a contribui coordonat la dezvoltarea țării ca o societate bazată pe cunoaștere.
- (3) Măsurile majore în aceste domenii trebuie să corespundă unor practici UE/OECD, ținând mereu spre cele mai bune practici UE/OECD. Devierile de la aceste practici vor fi prezentate și argumentate public.